

ŞEHİR VE ALİMLERİ SEMPOZYUMU I (11-12 Kasım 2016 / Konya)

Arş. Gör. Fatma Şeyma BOYDAK
Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu İlahiyat Fakültesi

Konya'nın 2016 yılı İslam Dünyası Turizm Başkenti seçilmesi hasebiyle düzenlenen ulusal Şehir ve Alimleri Sempozyumu I, 11-12 Kasım 2016 tarihleri arasında, Konya Büyükşehir Belediyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya Turizm Tanıtım ve Eğitim Vakfı (KOTEV) ve NEÜ Ahmet Keleşoğlu İlahiyat Fakültesi işbirliği ile Konya Dedeman Otel'de gerçekleştirildi.

Sempozyum onur kurulu, Konya Valisi Yakup CANPOLAT, Necmettin Erbakan Üniversitesi Rektörü Muzaffer ŞEKER ve Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Tahir AKYÜREK idi.

Sempozyum düzenleme kurulu ve sekreteryası ise;

- Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŞ (NEÜ A.K. İlahiyat Fakültesi Dekanı)
- Prof. Dr. Bilal KUŞPINAR (NEÜ Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı)
- Prof. Dr. Caner ARABACI (NEÜ Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi)
- Prof. Dr. Fikret KARAPINAR (NEÜ A.K. İlahiyat Fakültesi)
- Prof. Dr. Hayri ERTEN (NEÜ A.K. İlahiyat Fakültesi)
- Yrd. Doç. Dr. Ali ÖGE (NEÜ A.K. İlahiyat Fakültesi)
- Bekir ŞAHİN (Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü)
- Yrd. Doç. Dr. Ali DADAN (NEÜ A.K. İlahiyat Fakültesi)
- Yrd. Doç. Dr. Ömer Faruk ERDEM (NEÜ A.K. İlahiyat Fakültesi)
- Arş. Gör. Fatma Şeyma BOYDAK (NEÜ A.K. İlahiyat Fakültesi)
- Arş. Gör. Ahmet Mekin KANDEMİR (NEÜ A.K. İlahiyat Fakültesi)

Sempozyum; 1 açılış konferansı, 7 oturumda sunulan toplam 27 tebliğ ve değerlendirme oturumundan müteşekkil idi. Sempozyumda hem şehir-âlim iliş-

kisi hem de Konya'nın tarih boyunca yetiştirdiği âlimler bütün yönleriyle anlatıldı.

Sempozyum, 11 Kasım 2016 Cuma günü 09.15'te protokol konuşmaları ile başladı.

Açılış konferansı, 64. Hükümetin Başbakanı ve AK Parti Konya Milletvekili Prof. Dr. Ahmet DAVUTOĞLU tarafından “*Medeniyetin İlim Boyutu ve Şehir*” başlığı ile verildi.

DAVUTOĞLU konuşmasında Şehir, âlim ve Konya hakkında şunları söyledi: “Son derece önemli bir başlıkla bir aradayız: “Şehirler ve Alimler”. Bu sempozyum hazırlıkları çerçevesinde bana bu konu iletildiğinde çok mutlu oldum. Şehir, âlim ve Konya kelimeleri bir araya geldiğinde aslında bir medeniyet muhasebesi yapmanın ve bu medeniyet muhasebesi çerçevesinde hem geçmişimizi daha iyi idrak etmek hem de ileriye dönük sağlıklı bir perspektif ortaya koymanın en iyi vesilesi olur diye düşündüm. Konya'daki kültür hayatı ve âlim şehir ilişkisi bağlamında ben üç aşama görüyorum. Birincisi Konya'nın bir ilim başkenti olarak inkişafını sağlayan oluşum ve zirve dönem, Alâeddin Keykubat dönemi, Hz. Mevlânâ'nın, Sadreddin Konevî'nin ve Muhyiddin Arabî'nin yaşadığı dönem. Bu dönem şehrin aktarılan kültür ve insan unsuru üzerinden yeniden bezendiği, yeniden dokunduğu, şehrin insan dokusunun, kimliğinin, zihniyetinin yeniden inşa edildiği bir dönemdir. İkincisi şehrin payitaht konumunu kaybetmekle birlikte önemli ilim merkezi olarak mevcudiyetini devam ettirdiği dönem. Bununla ilgili de çok örnekler verebiliriz. Üçüncüsü ve yine bence Konya'ya has ve Konya'nın direncini ve omurgası gösteren üçüncü özellik ise Modernite ile yüzleşme esnasında zor dönemlerde bir sığınak, ilmin sığınağı olan bir şehir hüviyeti taşımasıdır. Bizim Konya'yı âlimleriyle yakından tanımamız bilmemiz sadece Konya şehrini yakından tanımak anlamına gelmez, aynı zamanda kültür ve medeniyet serüvenimizin ana oluşum hattını anlamak bilmek anlamına gelir. Böyle bir çabayla ilki gerçekleştirilen “Şehir ve Alimleri Sempozyumu”nun, inşaallah devamı gelecektir. Bütün şehirlerimizin, bütün üniversitelerimizin bunu yapması lazım. Eminim bunu yaptığımızda, bunun hakkını verdiğimizde Konya tekrar dünyanın bilim, irfan ve hikmet merkezi olacaktır. Dikkat ederseniz Konya ikinci büyük bilgi harmanlanmasının kesiştiği, bulunduğu bir merkez şehirdir. Şimdi dördüncü harmanlanmada olan küreselleşme döneminde eğer biz o ikinci harmanlanmanın hakkını verirsek bunu hakkıyla özümsersek, bilgiye

hikmeti, ahlaka irfanı katacak en özgün fikirlerin, akımların merkez şehri de Konya olacaktır. Allah böyle bir sempozyumu böyle bir hedefin ilk adımı eylesin. Tekrar çok teşekkür ediyorum. Başarılar diliyorum.”

Sempozyumun *1. oturumu* 14.30-15.45 saatleri arasında Prof. Dr. Bilal KUŞPINAR başkanlığında gerçekleştirildi. Oturumun ilk konuşmacısı Prof. Dr. Sadettin ÖKTEN, “Şehir ve Kurucu İlkeler”, ikinci konuşmacı Prof. Dr. Mehmet ŞEKER, “Selçuklular’da Bir arada Yaşama Tecrübesi ve Âlimler”, üçüncü konuşmacı Prof. Dr. Yasin AKTAY ise, “Âlim Yetiştirmede Şehrin Kültürel Atmosferinin Rolü” başlıklı tebliğlerini sundular.

1. Oturum

2. oturum 16.00-17.15 saatleri arasında Prof. Dr. Yusuf İŞİÇİK başkanlığında gerçekleştirildi. Oturumun ilk konuşmacısı Prof. Dr. Caner ARABACI, “Şehir Kültürünün Âlim Yetiştirmede Kurucu Rolü: Islâh-ı Medâris Tecrübesi”, ikinci konuşmacı Dr. Ömer Faruk KORKMAZ, “Âlim Yetiştirmede Müfredat Programının Önemi”, üçüncü konuşmacı Prof. Dr. Mustafa AYDIN, “Âlim-Aydın Örtüşmesi Mümkün Müdür?”, dördüncü konuşmacı Prof. Dr. Yusuf KÜÇÜKDAĞ ise, “Devletin Yükseliş ve Çöküşünde Âlimin Yeri (Osmanlı Deneyimine Bir Atf-ı Nazar)” başlıklı tebliğlerini sundular.

2. Oturum

Sempozyumun ikinci günü (12 Kasım 2016 Cumartesi) 09.00’da 3. oturumla başlayıp 18.50’de değerlendirme oturumu ile tamamlandı.

3. oturum 09.00-10.15 saatleri arasında Prof. Dr. Mustafa UZUNPOSTALCI başkanlığında gerçekleştirildi. Oturumun ilk konuşmacısı Prof. Dr. Mustafa Sabri KÜÇÜKAŞCI, “Haciveyis Efendi”, ikinci konuşmacı Prof. Dr. Mustafa FAYDA, “Haciveyiszade Mustafa Kurucu Efendi”, üçüncü konuşmacı Prof. Dr. Mustafa

UZUN, “Son Devir Âlimlerinden Ali Ulvi Kurucu”, dördüncü konuşmacı Bekir ŞAHİN ise “Sultânü'l-Vâizin Tahir Büyükkörükçü” başlıklı tebliğlerini sundular.

3. Oturum

4. oturum 10.30-11.45 saatleri arasında Prof. Dr. Orhan ÇEKER başkanlığında gerçekleştirildi. Oturumun ilk konuşmacısı Yrd. Doç. Dr. Murat AK, “Ahmed Ziyaeddin Efendi’nin Şiirleri”, ikinci konuşmacı Prof. Dr. Hayri ERTEN, “Din-Toplum İlişkileri Bağlamında Ağrılı Tevfik Efendi”, üçüncü konuşmacı Yrd. Doç. Dr. İsmail BİLGİLİ, “Muhammed Kutsi (Bozkırlı Memiş) Efendi”, dördüncü konuşmacı Yrd. Doç. Dr. Ali ÇOBAN ise, “Gönül Ehli Olarak Lâdikli Ahmed Efendi” başlıklı tebliğlerini sundular.

5. oturum 13.30-15.00 saatleri arasında Prof. Dr. Muhittin UYSAL başkanlığında gerçekleştirildi. Oturumun ilk konuşmacısı Lütfü TAŞEL, “Abdullah Feyzi Efendi (Tanrıkulu), Şahsiyeti, İlimi ve Düşünce Yönü”, ikinci konuşmacı Prof. Dr. Ali Osman KOÇKUZU, “Fahri Kulu Efendi”, üçüncü konuşmacı Prof. Dr. Azmi BİLGİN, “Ermenekli Saffet Hoca”, dördüncü konuşmacı Yrd. Doç. Dr. Mustafa ARIKAN ise, “Bölay Ailesi” başlıklı tebliğlerini sundular.

6. Oturum

6. oturum 15.15-16.30 saatleri arasında Prof. Dr. İsmail Hakkı ATÇEKEN başkanlığında gerçekleştirildi. Oturumun ilk konuşmacısı Yrd. Doç. Dr. Yakup ŞAFAK, “Veled Çelebi İzbudak’ın Mevlânâ Düşüncesine Katkısı”, ikinci konuşmacı Prof. Dr. Dilaver GÜRER, “Mevlânâ’nın ve Mevlevîliğin Konya Alimlerine Etkisi”, üçüncü konuşmacı Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŞ, “Mehmet Vehbi Efendi’nin Kelamî Yönü”, dördüncü konuşmacı Prof. Dr. Ali AKPINAR ise, “Mehmet Vehbi Efendi’nin Tefsirciliği” başlıklı tebliğlerini sundular.

7. Oturum

7. oturum 16.45-18.00 saatleri arasında Prof. Dr. Fikret KARAPINAR başkanlığında gerçekleştirildi. Oturumun ilk konuşmacısı Prof. Dr. Bilal KUŞPINAR, “Sadreddin Konevî ve Düşüncesi”, ikinci konuşmacısı Prof. Dr. Ahmet ÇAYCI, “Bir Şehrin Bânisi Olarak Seyyid Harun Velî”, üçüncü konuşmacı Doç. Dr. Murat ŞİMŞEK, “Ebû Said Muhammed Hâdimî”, dördüncü konuşmacı Doç. Dr. Doğan KAPLAN ise, “Tarihi ve Menkıbevi Kişiliğiyle Seyyid Mahmûd Hayrân” başlıklı tebliğlerini sundular.

Değerlendirme oturumu 18.00-18.50 arasında Prof. Dr. Önder KUTLU başkanlığında gerçekleştirildi.

Oturumun ilk konuşmacısı olan *Prof. Dr. Mehmet ŞEKER*: “Şehir kavramından, Medine veya Medeniyet kavramını içine alan diye bahsedildi. Hâlbuki İbn-i Haldun’da “umran” kavramı hem şehri içine alır hem de şehrin varoşu olan diğer köyü, küçük yerleşim yerlerini. Yani her yerleşim yerindeki insanlar eğer yerleşmişse onlar medeniyeti ortaya koyuyorlar, imar ediyorlar ki onun için umran kavramı asırlarca önce daha medeniyet ve civilization doğmadan önce doğmuştur. Bu kavram, bedeviyeti ve hadariyeti birlikte içine alır. Bu bakımdan şehrimiz sadece büyük yerleşim yerleri değil veya adına şehir denen yerler değil köy, kasaba, kaza veya ilçe bunlara ne dersek diyelim hepsi şehir içinde mütalaa edilir. Bu bakımdan burada medeniyet vardır, medeniyet olan yerde de elbette âlim olacaktır. Âlimlerin olmadığı yerde medeniyet olmuyor.” demiştir.

Değerlendirme oturumunun ikinci konuşmacısı olan *Prof. Dr. Mustafa FAYDA*: “İslam medeniyeti ve Müslümanlar Kur’ân-î nizam içerisinden medeni-

yetlerini, tarihlerini üretmişler, yaşamışlar ve beşer tarihine veya Müslümanların kendi tarihine bugününe ve geleceğine ikramlarda bulunmuşlardır. Tarih; geçmişimizi anlamamız, günümüze ışık tutması ve istikbalimizi meydana getirmesi bakımından faydalanacağımız çok önemli bir sermayemizdir. Elhamdülillah ki Konya’ımızda bu sermaye çok zengin şahsiyetleri bünyesinde toplamaktadır. Peygamber yalnızca bizim iman edeceğimiz bir insan değil. İman edeceğiz, örnek alacağız, itaat edeceğiz, canımızdan çok seveceğiz, bütün bunların hepsini bir arada düşüneceğiz. Onun için Allah ve Peygamber aşkı için yananlar çok güzel örnekler verip gitmişler. Hem kendi dönemlerine hem de bizlere ışık tutacak. Onun için bu toplantıların faydasını söylemeye gerek yok. Çok teşekkür ederim.” demiştir.

Oturumun üçüncü konuşmacısı olan *Prof. Dr. Caner ARABACI*: “Âlimi peygamber varisi gören bir medeniyetten geldiğimiz için âlime yeniden dikkat çekmek çok önemli. Çünkü âlim yol gösteren, sorun çözen, toplum inşa eden bir kimse. Âlimin yol gösteren, toplum inşa eden yönüne dikkat çekme ve onu sahiplenme bu noktada önem kazanıyor. Âlimin vahiy kökenli değerleri anlayan, anlatan ve bu açıdan toplum sorunlarını çözen kimliği, yani şehir ışığı, medeniyet ışığı olma yönü çok önemli. Çözumsuz ışiksiz toplumun neye yarayacağını düşünmek lazım. Çünkü biz öyle dönemleri de yaşadık. Onun için şöyle bir teklif burada fazla gelir mi bilmiyorum. Hani İbni Haldun’un toplumları bedeviyet, hadariyet ve fesat üçlemesiyle tasnif eden bir çalışması var. Devleti beşli tasnif eder, devlet yapısını, toplumu, üçlü tasnife tabi tutar. Yani bedeviyet aslında asabiyetin biraz daha kırsal kesimdeki hayat düzeneğiyle irtibatlıdır. Sürekli hadariyete özlem duyulur. Hadariyet ise sonunda fesat getirir. Bedeviyet ya da asabiyetle gelişen yırtıcı olan âlim hayatı. Selçuklu Konya’sı dışarıdan âlim çeken, âlim göçü alan bir merkezdir. 1920 sonrası Konya, içeriden âlim göçüren bir şehir konumundadır. Hâlbuki âlimin ilmin olduğu yer neşv-i nema bulur, büyür, gelişir, yükselir, toplum güçlenir, büyür. Onun için Konya’nın bu durumuna dikkat çeken ileride çalışmalar olabilir mi? Olabilirse çok güzel olur. Sempozyumun, yeni sempozyumlara ve yeni açılımlara vesile olmasını temenni ediyorum. Teşekkür ederim.” diyerek sözlerini tamamlamıştır.

Oturumun dördüncü konuşmacısı olan *Prof. Dr. Yusuf KÜÇÜKDAĞ*: “Sempozyumun ikincisi yapılacaksa bunun yazışmalarına şimdiden başlanması gerekir. Bir de bunun üçüncüsünü uluslararası yapmak gerekir. Herhalde Avrupa’da bilim adamları bu konunun farkındadır. Bunları daha uluslararası platforma taşımakta fayda var diyorum. Bu sempozyum, çok güzel bilimsel bir toplantı oldu. Hocalarım çok güzel konulara değindiler. Birçok arkadaşın konusu aslında tarihle ilgili fakat sanki tarihin dışındaymış gibi bir algı var. Mesela son dönem Abdülhamit döneminde görev yapmış müderrisler, vaizler, imamlar, haptipler, böyle isim yapmış insanların arşivde kayıtları var. Bunlara sicilli ahval deniyor. Herkesin hemen hemen orada dosyası var. Tabi bu sözlü anlatımlar, çevresinden duyduklarımız çok önemli. Fakat işin arşiv yönü var. Yakın dönem-

de Cumhuriyet arşivimiz var. Bunun dışında Cumhuriyet arşivinde bulunamamışsa emekli sandığına müracaat etmemiz gerekir dosyalarını bulmak için. Cumhuriyet dönemindeki ilim adamlarıyla ilgili veya görevlilerle ilgili bu konuya dikkat edilirse daha sağlıklı olur diyor sempozyumu düzenleyenlere teşekkür ederek sözümü bitiriyorum.” demiştir.

Oturumun beşinci konuşmacısı ve aynı zamanda sempozyum düzenleme kurulu başkanı olan *Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŞ* ise: “Konya'nın İslam dünyasının turizm başkenti seçilmesi dolayısıyla düzenlediğimiz sempozyumda amacımız şuydu; Osmanlı'nın son dönemleri Cumhuriyet dönemine geçiş döneminde yaşamış âlimlerimiz. Daha sonra sempozyumun yani ikincisi, üçüncüsü de gelecek. Bu da Osmanlı dönemi ve Selçuklu dönemi gibi düşünmüş ve planlamıştık. Bir başlangıç olması hasebiyle böyle bir çalışmayı sizlerin huzuruna getirdik. Tabi Konya Hacı Tahir Büyük körükçü hocamızın ifadesiyle “beldeyi muhayyere” olarak adlandırılmış ve tarihte özellikle Selçuklular döneminde “darü's- selam” olmuş, barış yurdu olmuş. Doğudan Moğol saldırıları batıdan Haçlı Seferleri olmasına rağmen Konya'mız bir barış adası hüviyetini, kimliğini hep korumuş. Bunun için de ilmi ilerlemenin olması için özgürlük alanının ve barış alanının olması gerekiyor bir nevi. İşte bu açıdan Konya'mıza bir ilim adamları göçü olmuş. Yani beyin göçü yaşanmış. Başta Hz. Mevlânâ olmak üzere Sadreddin Konevî, Muhittin İbni Arabî, Evhadüddin Kirmanî, Yunus Emre hep bu topraklara akın etmişler, gelmişlerdir. Konya'mızın hem maddi ve manevi imarı üzerinde çalışmışlar. Allah kendilerinde razı olsun. Konya'mız bu tarihten itibaren de bu tip çalışmalara hep sahne olmuş ve biz eskiden talebelerimizi Semerkant'a, Tirmiz'e, Nesef'e gönderirken Fergana vadisine gönderirken bugün burada Konya'mızda dört üniversitemiz var. İlahiyat Fakültemizde şu anda 325 yabancı öğrencimiz var. Bunlar; Tirmiz'den, Fergana'dan, Nesef'ten geliyor ve dünyanın değişik bölgelerinden 42 ülkeden geliyor ve Konya'mız yeniden bu ilim akışı devresi içerisine girmiştir. Bu da bizim için sevindiricidir. Ben burada sözü uzatmadan diyorum ki bizimkisi aslında bir takdir etmektir. Takdir etmek erdemliliğidir. İlmimize, irfanımıza, düşünce hayatımıza hizmet eden âlimlerimizi burada hayırla anıyoruz, onlara bir ahde vefa vazifemizi de böylece yerine getirmiş oluyoruz.” diyerek sözlerini tamamlamıştır.

Kapanış konuşması ise Üniversitemiz Rektörü *Prof. Dr. Muzaffer ŞEKER* tarafından yapılmıştır. ŞEKER: “Bu sempozyum önümüzdeki yıllarda devamlılığını korusun ve gelenekselleşsin istiyoruz. Ama daha tematik, daha detaylı incelemelere yol açsın. Çünkü ülkemizde bu tür toplantılar genel anlamda kaldığı müddetçe araştırma ve bundan daha derinlemesine eser çıkarma olmamış oluyor. Bunun daha detaylı olmasının yararlı olduğunu düşünüyoruz. Bütün katılımcılara, hocalarıma, büyüklerime hürmetlerimi sunuyorum.” demiştir.

Hâsıl-ı kelâm birincisi düzenlenen ve gelenekselleşmesi planlanan Şehir ve Alimleri Sempozyumu gerek katılımcılar gerekse dinleyiciler açısından oldukça verimli geçmiştir. Ayrıca sunulan bildirilerin kalıcılık kazanması ve ilim dünyasına ulaşabilmesi adına da kısa zamanda sempozyumun bildiri kitabının yayın hayatına kazandırılması planlanmaktadır. Böylelikle sempozyumda haklarında tebliğler sunulan Haciveyis Efendi, Haciveyiszade Mustafa Kurucu Efendi, Ali Ulvi Kurucu, Tahir Büyükkörükçü, Ahmed Ziyaeddin Efendi, Ağrılı Tevfik Efendi, Muhammed Kutsi (Bozkırlı Memiş) Efendi, Lâdikli Ahmed Efendi, Abdullah Feyzi Efendi, Fahri Kulu Efendi, Ermenekli Saffet Hoca, Bolay Ailesi, Mevlânâ, Mehmet Vehbi Efendi, Sadreddin Konevî, Seyyid Harun Velî, Ebû Said Muhammed Hâdimî, Seyyid Mahmûd Hayrân gibi zatlar da bu vesileyle bir kez daha ilim dünyasınca tanıtılmış olacaktır.